

УДК 343.155

О.Г. ШИЛО, канд. юрид. наук, доц., Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

СКАРГА ЯК АКТ ІНІЦІАЦІЇ ОКРЕМОГО СУДОВО- КОНТРОЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Ключові слова: скарга, окреме судово-контрольне провадження, ініціація юридичного провадження, зміст та специфіка ініціації юридичного процесу

Право на подання скарги (право оскарження) являє собою конкретизацію більш широкого за обсягом права на судовий захист. У кримінальному процесі скарга є тим процесуальним засобом, який надає особі можливість протистояти публічним органам державної влади, ініціювати виправлення слідчих та судових помилок, обмежувати та попереджати зловживання владою з боку органів, які здійснюють кримінальне провадження. Отже, право на скаргу, як і право на судовий захист, відіграє роль гарантії інших прав, свобод та законних інтересів особи, а тому й має розглядатися як гарантія вирішення завдань кримінального судочинства в цілому.

Право на судовий захист є фундаментальним правом людини, яке являє гарантію захисту інших її прав, свобод і законних інтересів, а рівень його забезпеченості характеризує демократизм держави та її правовий характер. Комплексний характер права на судовий захист обумовлює складний механізм його реалізації, з'ясування сутності якого потребує звернення до наукових досліджень з філософії та теорії держави і права, конституційного і міжнародного права, цивільного процесуального та інших галузей права, у яких висвітлено різні аспекти судового захисту як міжгалузєвого правового інституту. Розгляд питань судового захисту є неможливим без вагомого спадку, який залишили видатні вчені минулого Є.В. Васьковський, С.І. Вікторський, М.В. Ду-

ховський, А.Ф. Коні, М.М. Коркунов, П.І. Люблінський, Й.В. Михайловський, С.А. Муромцев, Д.Г. Тальберг, І.Я. Фойницький та ін. В науці конституційного права ця проблема ставала предметом наукових досліджень українських вчених – Ю.Г. Барабаша, А.М. Колодія, М.І. Козюбри, Т.А. Костецької, О.Г. Кушніренка, А.Ю. Олійника, В.Ф. Погорілка, О.В. Пушкіної, В.О. Серьогіна, Т.М. Слінько, Ю.М. Тодики, Ю.С. Шемшученка та ін. Важливі аспекти проблеми забезпечення судового захисту були предметом наукового пошуку знаних представників науки кримінально-процесуального права М.І. Бажанова, М.М. Гродзинського, М.М. Полянського, І.Д. Перлова, А.Л. Рівліна, М.С. Строговича, М.О. Чельцова-Бебутова.

Наукова новизна зазначеної статті полягає в тому, що викладені в роботі висновки і пропозиції вносять конкретний вклад як у теорію кримінально-процесуального права, так і у практику його застосування, оскільки розширюють і поглиблюють уявлення про сутність конституційного права на судовий захист, а вигляді права на подання скарги, механізм його реалізації у досудовому провадженні в кримінальному процесі України.

У досудовому провадженні реалізація права на скаргу набуває значення акту ініціації судово-контрольного провадження, особливий характер якого одержує свій прояв й в тому, що його початок не збігається із початком кримінального процесу. Воно здійснюється у зв'язку із розпочатим основним провадженням і лише після ініціації його суб'єктом оскарження шляхом подання відповідної скарги на дії, бездіяльність та рішення органу дізнання, слідчого та прокурора, якими порушені або безпідставно обмежені його права та законні інтереси.

Досліджуючи особливості ініціації юридичного процесу в цілому і кримінального процесу зокрема, В.С. Зеленецький зазначає її складний за структурою характер, що включає низку матеріальних та ідеальних компонентів. Їх систематизація дозволяє виділити перелік питань, розгляд яких створює можли-

вість розкрити зміст та специфіку ініціації юридичного процесу. До них належать: поняття, природа, суб'єкти, мета, мотиви, підстави, види, способи, структура, час (момент ініціації), період (межі) ініціації, специфіка відносин у процесі ініціації, значення, результат ініціації, гарантії правомірності та доцільності ініціації в конкретному юридичному процесі [1, с.41–42].

Метою ініціації окремого судово-контрольного провадження є отримання невідкладного судового захисту прав та законних інтересів особи, які порушені у зв'язку зі здійсненням основного провадження. Фактичною підставою ініціації окремого судово-контрольного провадження є порушення прав та законних інтересів особи, яке допущено у зв'язку із прийняттям відповідного процесуального рішення на досудовому провадженні або вчиненою дією чи бездіяльністю органу дізнання, слідчого та прокурора. Тому спонукання суду до здійснення контрольної діяльності не може мати безпідставного характеру, воно повинно ґрунтуватися на відповідних фактах, що свідчать про допущене порушення прав та законних інтересів особи (або реальну можливість такого порушення). У зв'язку із цим постає питання щодо обґрунтування скарги як її обов'язкового елементу та необхідної вимоги до її змісту.

Перш ніж звернутися до його аналізу, необхідно зазначити, що скарга в порядку окремого судово-контрольного провадження має свій специфічний зміст, що, на наш погляд, повинно враховуватися при формулюванні її визначення. У зв'язку із цим під скаргою в судово-контрольному провадженні пропонуємо розуміти подане до суду у встановленому законом порядку письмове звернення особи, чий права, свободи та законні інтереси порушені (або можуть бути порушені) діями, бездіяльністю та рішеннями органів і осіб, які здійснюють досудове провадження в кримінальному процесі, або її захисника, представника чи законного представника, яке ініціює судове провадження з перевірки законності та обґрунтованості оскаржуваних рішень, дій та

бездіяльності, визначає його зміст та межі, а також містить вимоги по скасуванню незаконного рішення, визнання дії незаконною або зобов'язання особи вчинити певні дії відповідно до закону.

Виходячи із наведеного, скаргі, що подається в порядку окремого судово-контрольного провадження, іманентні певні риси:

- мета звернення – отримання невідкладного судового захисту конституційних прав, свобод та законних інтересів суб'єкта, які порушені (або можуть бути порушені) діями, бездіяльністю та рішеннями органів та осіб, які здійснюють досудове провадження в кримінальному процесі;

- підстави звернення – порушення (або можливість порушення) конституційних прав, свобод та законних інтересів особи у зв'язку зі здійсненням провадження по перевірці заяви про злочин або його розслідуванням;

- правові наслідки – скарга є актом ініціації судового провадження, а тому й виключно з її подачею закон пов'язує можливість його здійснення;

- процесуальна форма скарги – як акт ініціації окремого судово-контрольного провадження цей документ має відповідати певним вимогам щодо форми та змісту. Зокрема, у ній мають бути зазначені фактичні підстави ініціації, тобто дії, бездіяльність та рішення органів, які здійснюють досудове провадження, якими завдано шкоди правам та законним інтересам особи, а також обґрунтування наявності такої шкоди, тобто пояснення, в чому саме вона полягає. У зв'язку із цим слід звернути увагу на те, що чинний закон передбачає вимоги до скарги, яка подається у межах даного провадження, лише у випадку оскарження постанови про порушення кримінальної справи за фактом вчинення злочину (ч.3 ст.236¹ КПК). В інших випадках оскарження рішень органу дізнання, слідчого та прокурора будь-яких вимог до скарги взагалі не встановлено. Одночасно зауважимо, що до скарг учасників кримінально-процесуальної діяльності в інших провадженнях законодавець висуває певні вимоги. Це стосується, зокрема,

апеляційної та касаційної скарги (ст.350, ч.2 ст.387 КПК). Не менш суттєві вимоги, як зазначалося у другому розділі цієї роботи, передбачені і до скарги потерпілого у справах приватного обвинувачення (ст.251 КПК).

Вважаємо, що будь-яка скарга, яка подається в порядку окремого судово-контрольного провадження, повинна відповідати певним вимогам, які стосуються її змісту, а саме в ній має бути зазначено: назва суду, до якого вона подається; дані про особу скаржника із зазначенням його процесуального положення (якщо воно визначене в основному провадженні), зареєстрованого місця проживання чи перебування або місця тимчасового знаходження, а також номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є; вказівка на те, в чому полягає незаконність рішення, дії або бездіяльності, які оскаржуються, а також найменування службової особи, яка прийняла рішення або вчинила дію чи бездіяльність; доводи особи, яка подала скаргу, на обґрунтування порушення рішенням або дією чи бездіяльністю її прав та законних інтересів; прохання особи, яка подала скаргу, адресоване суду; перелік документів, які додаються до скарги; дата подачі скарги та підпис скаржника або особи, яка подає скаргу в її інтересах. Наведені вимоги слід закріпити в законі, що перешкоджатиме практиці звернення до суду із скаргами, в яких взагалі відсутні не лише доводи скаржника на підтвердження незаконності оскаржуваного рішення або дії, а й його реквізити (на практиці зустрічаються випадки, коли при перевірці скарги з'ясовується, що рішення, яке оскаржується, взагалі відсутнє), підпис особи тощо.

У законі також повинні бути встановлені й правові наслідки недотримання передбачених вимог до змісту та форми скарги, які полягають у залишенні її без руху та поверненні її скаржникові відповідною постановою слідчого судді для усунення допущених недоліків з роз'ясненням права повторного звернення до суду після їх усунення у певний строк.

Що стосується обґрунтування скарги стосовно порушення рішенням або дією чи без-

діяльністю прав та законних інтересів скаржника як необхідного елементу її змісту, то в юридичній науці склалося два підходи до вирішення даного питання. Прихильники першого вважають, що судом повинні розглядатися лише ті скарги, в яких чітко зазначені конкретні порушення закону і сформульовані вимоги, спрямовані на досягнення процесуально значимого результату. Скарги, в яких взагалі вказано про беззаконня, свавілля або бездіяльність, не дозволяють з'ясувати сутність порушення, межі судової перевірки і можуть бути засобом зловживання процесуальними правами, що тягне за собою безпідставне втручання в розслідування і умисне його затягування [2, с.11]. У зв'язку із цим пропонується встановити досить жорсткі нормативні вимоги щодо змісту скарги (зокрема, її обґрунтування) [3, с.18].

Інший підхід полягає у значно меншій конкретизації вимог до змісту скарги. Його прибічники констатують необхідність дотримання лише формальних вимог до її змісту, оскільки, як зазначають М.М. Ковтун та Р.В. Ярцев, саме суд у процесі розгляду скарги по суті повинен встановити наявність або відсутність порушення та рівень порушення прав заявника, а не покладати такий обов'язок на громадянина, який виступає проти держави. Такий підхід, коли ініціатива у вирішенні спору по суті після його порушення переходить до рук суду, який виступає як арбітр у спорі між державою та особою, передбачений соціальним призначенням правосуддя [4, с.40–41]. У цілому ми поділяємо другий варіант вирішення даного питання, оскільки він найбільше відповідає особливому характеру права на судовий захист як гарантії захисту всіх інших прав та свобод людини і не ускладнює його реалізацію, а навпаки, їй сприяє. У зв'язку із цим не слід, на нашу думку, висувати жорстких вимог до обґрунтування скарги, достатнім є зазначення в ній даних, які свідчать про порушення прав, свобод та законних інтересів особи прийнятим процесуальним рішенням або проведеною дією чи бездіяльністю органу дізнання, досудового

слідства та прокурора. Проте таке пояснення, на наш погляд, має бути обов'язковим елементом скарги, оскільки дозволяє обмежити можливість зловживання правом оскарження. Певний інтерес становлять відповіді опитаних нами респондентів на запитання «Якщо скарга подана особою, інтересів якої прийняте рішення або проведені дії не стосуються або якщо скарга є безпредметною та невмотивованою, на ваш погляд, яке рішення має прийняти суддя?» 60 % опитаних суддів дали таку відповідь: «Винести постанову про відмову у відкритті провадження по скарзі» і лише 15 % відповіли, що слід розглянути її по суті.

Саме так, приміром, це питання вирішувалося за Статутом кримінального судочинства 1864 р., автори якого досить сміливо для того часу надали можливість оскарження до суду будь-якої дії слідчого, проте одночасно встановили і розумне обмеження – не просто будь-якої дії, а тієї, яка порушує або обмежує права особи, яка подала скаргу. Це означає, що оскаржити можна будь-яку дію, проте скажник зобов'язаний пояснити суду, чим саме ця дія порушує або обмежує його права.

Вимога обґрунтування скарги передбачена стосовно оскарження постанови про порушення кримінальної справи. У логіко-системному зв'язку з цією вимогою знаходиться й інше положення, що міститься у ст.236⁷ КПК, – якщо обґрунтування порушення прав та інтересів особи визнається суддею недостатнім, суддя приймає рішення про відмову у відкритті провадження з розгляду справи. Так, наприклад, у порядку ст.236⁷ КПК до суду звернувся дідусь обвинуваченого зі скаргою на постанову про порушення кримінальної справи за ч.2 ст.296 КК за фактом хуліганства, вчиненого групою осіб. У цій справі як обвинуваченого було притягнуто його онука. Проте суддя відмовив у відкритті провадження у даній скарзі, оскільки в ній відсутнє достатнє обґрунтування щодо порушення прав та інтересів скажника [5]. У даному прикладі суддя правильно застосував положення закону, якими визначається належний суб'єкт звернення за судовим захистом.

Стосовно оскарження інших рішень на досудовому провадженні, закон не висуває вимоги щодо обґрунтування скарги. Поясненням подібної диференціації може бути те, що постановою про відмову в порушенні кримінальної справи та про її закриття є кінцевими рішеннями, які унеможливають подальше кримінальне провадження, а тому й доступ особи, інтересів якої вони стосуються, до суду забезпечується без обмежень у вигляді нормативних вимог стосовно обґрунтування скарги. Рішення ж про порушення кримінальної справи, навпаки, відкриває провадження, служить правовою підставою подальших процесуальних дій і руху справи до суду, а тому і судовий розгляд скарги на нього супроводжується певними обмежувальними вимогами стосовно обґрунтування скарги. Між тим практика свідчить, що в певних випадках за судовим захистом звертаються особи, які не мають юридичної заінтересованості в справі, а намагаються використати механізм судового захисту для задоволення інших (можливо, й незаконних) інтересів. Чимало прикладів і того, що в скарзі порушуються питання щодо скасування процесуальних рішень, які взагалі не визначені законом як предмет оскарження до суду на досудовому провадженні. Тому постає питання щодо необхідності встановлення правових наслідків звернення до суду із скаргою особи, яка не має юридичної заінтересованості і права та інтереси якої оскаржуваним рішенням чи дією, бездіяльністю не порушені.

Зазначені вимоги до форми та змісту скарги в порядку окремого судово-контрольного провадження можна диференціювати певним чином:

1) вимоги, які стосуються дотримання правил підсудності розгляду справ цієї категорії: у скарзі обов'язково має бути зазначено назву суду, в який вона подається, з урахуванням правил підсудності, передбачених КПК; 2) вимоги, що визначають суб'єкта оскарження: у скарзі має бути вказано дані про особу, яка звертається із скаргою, її процесуальний статус (якщо його визначено), підпис цієї особи;

3) вимоги, які стосуються обґрунтування скарги: у ній повинна міститися вказівка на те, у чому саме полягає незаконність рішення, дії або бездіяльності, які оскаржуються, а також вказано посаду особи, щодо якої подана скарга. Крім того, у скарзі мають бути наведено доводи на обґрунтування порушення конституційних прав, свобод та законних інтересів особи, яка звертається із скаргою (тобто обґрунтовано її юридичну заінтересованість). Пленум Верховного Суду України в постанові від 04.06.2010 р. № 6 «Про деякі питання, що виникають під час розгляду судами України скарг на постанови органів дізнання, слідчого, прокурора про порушення кримінальної справи» звернув увагу судів на те, що, вирішуючи питання, чи стосується інтересів особи порушена за фактом вчинення злочину кримінальна справа, суддя в кожному конкретному випадку має з'ясувати, в чому саме таке порушення інтересів полягало і які саме законні права та охоронювані інтереси особи було порушено (пункти 2, 4) [6, с.3–6].

Специфічний характер скарги, яка є процесуальним інструментом реалізації права на судовий захист у досудовому провадженні, а також ініціації судово-контрольного провадження і предметом майбутнього судового розгляду, обумовлює необхідність встановлення адекватного механізму її розгляду та вирішення, який би дозволяв ефективно здійснювати судовий захист прав, свобод та законних інтересів особи на досудовому провадженні. Саме цим, на наш погляд, пояснюється прискорений характер окремого судово-контрольного провадження та специфіка процедури його здійснення з дотриманням засад судочинства, які є необхідною умовою визнання судової процедури справедливою і винесення законного, обґрунтованого, вмотивованого та справедливого рішення.

За чинним законодавством скарга подається за місцем розташування або роботи посадової особи, яка винесла постанову або вчинила певну дію. Логіка законодавця тут є зрозумілою, оскільки судово-контрольне провадження здійснюється в ряді випадків пара-

лельно з основним кримінальним провадженням (зокрема, при оскарженні до суду постанови про порушення кримінальної справи) і тому воно має бути максимально наближеним до місця провадження досудового розслідування з метою забезпечення оперативного надання суду матеріалів кримінальної справи. Проте такий порядок у деяких випадках є досить ускладненим для особи, яка звертається зі скаргою. Так, наприклад, якщо особа проживає в місцевості, що віддалена від місця провадження дізнання або досудового слідства (зокрема, у сільській), то її звернення за судовим захистом до суду, який знаходиться за межами її досяжності, є вельми проблематичним. У цьому разі не забезпечується найважливіша складова права на судовий захист – доступність правосуддя, а тому і сама перспектива судового захисту є невизначеною. Беручи це до уваги, в юридичній науці висловлюються пропозиції щодо введення альтернативної підсудності розгляду цих скарг: особа повинна мати право звернутися за судовим захистом як за місцем вчинення дій, що обмежують її права, так і за місцем проживання. Право вибору підсудності продиктовано прагненням захистити інтереси особи, яка постраждала від дій (бездіяльності) та рішень державних органів [7, с.126].

При сприйнятті цієї пропозиції сторонам даного спору, яка є набагато більш слабкою, ніж орган державної влади, створюється режим найбільшого сприяння, що має важливе значення для забезпечення реалізації нею права на судовий захист. Водночас встановлення такого правила щодо альтернативної підсудності цієї категорії спорів викликає конкуренцію публічних та приватних інтересів, оскільки надання особі права звертатися за судовим захистом за місцем проживання спричиняє необхідність передачі матеріалів кримінальної справи до суду, який розташований в іншій місцевості, виїзду слідчого або особи, яка здійснює дізнання, до суду для дачі пояснень, якщо суд визнає за необхідне. У всякому разі це матиме негативні наслідки для здійснення досудового розслідування,

впливатиме на дотримання його строків тощо. Будучи спрямованою на забезпечення захисту інтересів особи, яка потребує судового захисту, така пропозиція, разом з тим здається досить спірною, оскільки не враховує особливий характер судово-контрольного провадження, його тісний зв'язок з основним провадженням.

Пленум Верховного Суду України у вказаній постанові від 04.06.2010 р. № 6 роз'яснив судам, що підсудність справ даної категорії визначається виходячи з територіального місця знаходження органу або роботи посадової особи, яка порушила кримінальну справу. Місцем розташування органу або роботи посадової особи слід вважати юридичну адресу такого органу або роботи посадової особи (п.3) [6, с.2–6]. Між тим практика свідчить, що в деяких випадках, коли місце роботи особи, яка винесла постанову про порушення кримінальної справи, не збігається з її робочим місцем, виникають спори стосовно підсудності розгляду скарги [8, с.10]. На нашу думку, передбачивши в законі формулювання «за місцем розташування органу або роботи особи», законодавець тим самим визначив альтернативну підсудність розгляду таких скарг, що сприяє захисту інтересів особи, яка звертається зі скаргою. Альтернатива має місце в тих випадках, коли місце розташування органу територіально не збігається з робочим місцем посадової особи, яка прийняла рішення. Тому слід погодитися з думкою В. Бородія, що «будь-яке звуження кількості судів, які мають право розглядати скарги на постанови про порушення кримінальних справ, не сприяє реалізації декларованого державою принципу забезпечення доступності правосуддя конкретному громадянину» і з його пропозицією викласти ч.1 ст.236⁷ КПК у такій редакції: «Постанова про порушення кримінальної справи щодо конкретної особи чи за фактом вчинення злочину може бути оскаржена до місцевого суду за місцем розташування органу або постійного робочого місця посадової особи, яка винесла постанову» [8, с.10]. До цього слід лише додати, що таке правило визначення підсудності повинно мати загальний

характер і стосуватися всіх скарг, які подаються в порядку окремого судово-контрольного провадження.

У кримінальних справах, які об'єднані в одне провадження, підсудність скарг має визначатися за іншим порядком, а саме: рішення, дії чи бездіяльність можуть бути оскаржені за місцем розташування органу або постійного робочого місця посадової особи, яка здійснює досудове слідство по об'єднаній кримінальній справі. Такий порядок забезпечить оперативність судово-контрольного провадження.

Вивчення практики розгляду судами скарг на дії та рішення органу дізнання, слідчого та прокурора дає підстави констатувати відсутність у ній однаковості щодо вирішення питання підсудності скарги. В одних випадках при зверненні особи зі скаргою з порушенням встановлених законом правил підсудності судді листом повертають скаргу скаргнику, в якому міститься відповідне роз'яснення щодо підсудності цієї скарги. В інших – складають постанову про направлення скарги за підсудністю, про що повідомляють скаргника. Виходячи з того, що порядок вирішення даного питання законом не встановлено, важливим є з'ясування оптимального варіанту його регулювання з точки зору забезпечення права особи на судовий захист і доступності правосуддя. На наш погляд, при надходженні скарги з порушенням правил підсудності суддя має скласти постанову про направлення скарги за підсудністю, копію якої направити особі, яка подала скаргу. У такий спосіб ця особа позбавляється необхідності вдруге звертатися до суду, скорочується строк вирішення спірного питання, забезпечується її доступ до правосуддя. Це положення доцільно закріпити в законі, що виключить правову невизначеність у даному питанні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рішення Конституційного Суду України № 23-рп/2009 : від 30.09.2009 р. у справі за конституційним зверненням громадянина Го-

лованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу) // Офіційний вісник України. – 2009. – № 79. – Ст. 2694.

2. Непринцев, А. В. О некоторых проблемах обжалования в уголовном судопроизводстве / А. В. Непринцев // Рос. юстиция. – 2005. – № 11. – С. 11.

3. Константинов П. Рассмотрение жалоб на действия (бездействие) дознавателя, следователя и прокурора / П. Константинов, А. Стуканов // Законность. – 2005. – № 6. – С. 18.

4. Ковтун Н. Н. Судебный контроль за законностью и обоснованностью действий и решений должностных лиц, осуществляющих уголовное судопроизводство России (глава 16 УПК РФ) : учеб.-практ. пособие / Н. Н. Ковтун, Р. В. Ярцев. – Н. Новгород : Изд-во Волго-Вят. акад. гос. службы, 2008. – С. 40–41.

5. Архів Київського районного суду м. Харкова за 2009 р.

6. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про деякі питання, що виникають під час розгляду судами України скарг на постанови органів дізнання, слідчого, прокурора про порушення кримінальної справи» : від 04.06.2010 р., № 6 // Вісник Верховного Суду України. – 2010. – № 7 (119). – С. 3–6.

7. Иванов В. В. Проблемы реализации и процессуальные гарантии конституционного права потерпевшего на доступ к правосудию и судебную защиту: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.09 / Иванов В. В. ; Самар. гос. ун-т. – Самара, 2004.

8. Бородій В. Скарги на постанови про порушення кримінальних справ / В. Бородій // Юридичний вісник України. – 01–07.11.2008. – № 44 (696). – С. 10.

Шило О. Г. Скарга як акт ініціації окремого судово-контрольного провадження / О. Г. Шило // Форум права. – 2011. – № 3. – С. 882–888 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-3/11sogckp.pdf>

Висвітлено поняття скарги як акту ініціювання окремого судово-контрольного провадження, розкрито зміст та специфіку ініціації юридичного процесу, висловлені міркування відносно доцільності змін законодавства щодо регулювання ситуації при надходженні скарги з порушенням правил підсудності.

Шило О.Г. Жалоба как акт инициации отдельного судебного-контрольного производства

Освещено понятие жалобы как акта инициирования отдельного судебного-контрольного производства, раскрыты содержание и специфика инициации юридического процесса, высказаны соображения относительно целесообразности изменений законодательства по регулированию ситуации при поступлении жалобы с нарушением правил подсудности.

Shilo O.G. Complaint as an Act of Initiating a Separate Controlling Judicial Proceedings

The article defines a complaint as an act of initiating separate controlling judicial proceedings, specifies content and particularities of initiating a legal proceeding, states expedient reasons for alteration the legislation which regulates submission a complaint not in accordance with rules of court jurisdiction.